

Véleményem szerint a magyar háborús bűnösök listája nem felel meg teljesen a cél-
nak, mert hiszen tudomásom szerint csak a notórius és ismert, németekkel együttműkö-
dő politikai bűnösöknek neveit tartalmazza, viszont nincsenek benne azoknak a szemé-
lyeknek nevei, akik a németekkel együtt azért hagyták el Magyarországot, mert velük
szorosan együttműködtek. A nyilas pártok aktív tagjainak a nevei sincsenek rajta a há-
borús bűnösök listáján. Éppen ezért egy olyan listát kellene átadni az IRO-nak, amelyen
lehetőleg mindazon polgári vagy katonai személyek nevei szerepelnek, akiknek tevé-
kenysége kimeríti a németekkel való együttműködés tényálladékát. Az ilyen lista átadá-
sa az egyetlen mód arra, hogy a francia hatóságokat rábírjuk az itteni nyugatos emigrán-
sok letelepedésének megakadályozására. Benyomásom szerint Foucoud százados szin-
tén helytelenítette, hogy francia területen V. hadoszlop alakul magyar nyugatosokból,
de kénytelen őket itt támogatni mindaddig, amíg a magyar hatóságoktól nem kap ada-
tokat arra nézve, hogy ezek személy szerint mint a németekkel kollaboráló egyének van-
nak Magyarországon nyilvántartva.

Fentiekre való tekintettel kérem Miniszter Úr sürgős intézkedését, mert a franciaor-
szági helyzet fejlődése folytán az itteni nyugatos emigráció ügye politikailag is egyre je-
lentősebbé válhat.³

MOL XIX-J-30-b 1. doboz 1/b (másolat)

¹ IRO - Nemzetközi Menekültügyi Szervezet (angol).

² „Menekülteket”, „hontalanokat” (angol).

³ A Külügyminisztérium kérdésére Károlyi 1947. december 11-én röviden megismételte fenti jelentése lényegét. (L. ugyanezen jelzet alatt.)

383. KÁROLYI MIHÁLY MOLNÁR ERIKHEZ

(Párizs, 1947. december 1.)

Legújabb információim szerint a franciaországi disszidensek és antidemokratikus
emigránsok sorában egymástól elég élesen elkülönülő három csoportot lehet megkü-
lönbözteni.

A legkomolyabban veendő az a csoport, amely az amerikaiak által támogatást élvező
Nagy Ferenc- és Szegedy-Maszák-irányzat¹ franciaországi ága. Kétségtelen, hogy a Mikes
Imre által szerkesztett „Nyugati Hírnök” a Nagy Ferenc- féle parasztmozgalom irányzatá-
nak nyugat-európai szócsové. Nemestóthy Dénes minden jel szerint a lap politikai irá-
nyítója. Benyomásom szerint az amerikaiak azért támogatják elsősorban [a] Nagy-féle
irányzatot, mert úgy képzelik, hogy a kelet-európai agrárállamokban ez az irányzat,
amely párhuzamosan fut Mykolajczik-Maniu-Dimitrov-Macek-iránnyal, leginkább szá-
míthat „sikerre”. Úgy látszik, egyedül Nagy Ferencnek van elég befolyása ahhoz, hogy
azokat, kiket bizalmi embereinek tekint, Amerikába bejuttassa és álláshoz juttassa, a töb-
biek meglehetősen magukra hagyva maradtak. Így Szabó Tamás, Nagy Ferenc bizalmi
embere, már repülőgépen elutazott Amerikába, és családját is maga után hozatja. Infor-
mációim szerint Kertész volt római követ december közepén utazna Amerikába, és ő
maga meg van győződve arról, hogy komolyan vett szakértője lesz majd a magyar ügy-
nek az amerikaiaknál. Nem valószínű azonban, hogy az amerikai State Department-nél
bizalmi helyzetben levő Szegedy-Maszák mellett Kertész² komolyabb befolyáshoz jut-
hatna. Amerikából érkező hírek szerint Eckhardt Tibor kifelé együttműködik a Nagy
Ferenc-féle csoporttal. Súlyok helyzete még tisztázatlan, viszont Varga Béla a hírek sze-
rint repülőgépen szintén eljutott Nagy Ferenchez Amerikába.

Másik csoport, amelynek körvonalai kivehetők, inkább polgári-liberális-kapitalista színezetű. Ennek képviselője Párizsban Auer Pál, aki legutóbb úgy Londonban, mint Svájcban járt, és mindenütt inkább úgynevezett „troisième force”³ emberekkel tárgyalt. Szoros kapcsolatban áll Dessewffyvel, akit egyébként a „Nyugati Hírnök” gyakran megszólaltat.

Francia körökből nyert információim szerint az Auernél sokkal aktívabb Nemestóthy a Quai d'Orsay jobboldali köreiből újabbán kissé háttérbe szorította Auert. Nem egészen világos Veér Imre helyzete a két csoport között.⁴ Őröla az az információ, hogy dokumentumokat gyűjt abból a célból, hogy az Egyesült Nemzetek közgyűlése előtt bizonyítható legyen az, hogy a magyar kormány több ízben „megsértette” a békeszerződést. Nem világos, hogy ezt az úgynevezett „jogászi” munkát kinek a megbízásából végzi.

A „harmadik csoport”, melynek tagjai talán a legintenzívebb ellenzői a magyar demokráciának és még az Auer csoport tagjait is ellenséggként kezelik, a legitimisták. Ezeknek látható párizsi központja Bobrik Arnó volt vichyi követnek az Avenue Kleberen levő lakása, ahol Habsburg Ottó tiszteletére az elmúlt hónapokban többször voltak fogadások. A csoportot Portugáliában Wodianer volt követ képviseli. Szoros kapcsolatban áll velük Walter volt követségi tanácsos, aki azelőtt Vichyben szolgált, és nemrég svéd feleségével együtt Stockholmba költözött.

E három csoporton kívül is működnek demokráciaellenes magyar emigránsok Párizsban, de ezeknek programja, szervezete még teljesen embrionikus és igyekezeteik úgy látszik nem találnak visszhangra abban a baloldali környezetben, amelyben működni akarnak. Ezek az „Emberi Jogok” úgynevezett „magyar ligájával” együttműködő régi emigránsok, mint Bóta Béla⁵ és Césár Sándor, akikhez újabbán Linder Béla is csatlakozott.⁶ Próbálgatásai a Pas-de-Calais-i bányászkerületben nem vezettek sikerre, és Garbai Sándor halálával e csoportnak egyik potenciális vezére tűnt el a közéletből.

Farkas György és Hőgye Mihály⁷ politikai tevékenységéről továbbra sem hallani semmit, információink szerint üzleti vállalkozásokba fogtak és esetleges dél-amerikai kivándorlásukról beszélnek. Chilébe akar kivándorolni Rosthy-Forgách Ferenc is, aki átmenetileg Párizsban tartózkodik.

Megbízhatónak látszó információim szerint a francia Belügyminisztérium rendőri osztálya: a Sûreté rossz szemmel nézi a jobboldali magyar emigránsok franciaországi tevékenységét,⁸ ezzel szemben a Quai d'Orsay szélsőjobboldali elemei – valószínűleg amerikai sugallatra is – elég szoros kapcsolatot tartanak fenn velük.⁹

MOL XIX-J-1-k 38. doboz 20/f (eredeti)

¹ Szegedy-Maszák Aladár diplomata, 1933–1940 között a berlini követség titkára, 1940–1944 között a Külügyminisztérium politikai osztályának munkatársa, majd vezetője, a Nyugat-barát vonal egyik képviselője volt. 1944-ben Dachauba deportálták. 1946/1947-ben washingtoni követ. 1950-ben a SZER, majd az Amerika Hangja vezető munkatársa.

² Kertész István jogász, diplomata. 1942-ben a bukaresti követség első titkára volt. 1943–1947 között a Külügyminisztériumban dolgozott. A párizsi béke delegáció titkára lett, majd 1947-ben római nagykövet. Lemondása után az USA-ba távozott, ahol egyetemi tanárként működött (Yale, Notre Dame). Megírta memoárjait.

³ „Harmadikutas” (francia). Franciaország esetében azok a (nem kommunista) politikusok, akik nem fogadták el az egyoldalú amerikai orientációt.

⁴ Veér a húszas évek elején a Nagy György vezette Köztársasági Párt egyik kulcsembere volt, majd menekülni kényszerült, és Franciaországban, az Emberi Jogok Ligájában folytatta tevékenységét. Egy ideig Károlyi híve volt, majd szakítottak. Veér egy ideig még a Ligában próbálkozott, majd hazatért, ahol bebörtönözték. A háború után kiscgazdapárti képviselő, a Sulyok-csoporthoz tartozott, s e csoport szétverése után visszatért Párizsba.

⁵ Helyesen Ernő. Különös elírás, hiszen Károlyi évüzedek óta jól ismerte Bótát.

⁶ Utóbbiakkal Károlyi 1948. január 9-én külön jelentésben foglalkozik. Césár egy körlevelet adott ki Garbai halála alkalmából, melyben támadja Bölönit és a párizsi magyar követséget. „A körlevélből kitűnik, hogy Césár Sándor együttműködik Linder Bélával és az úgynevezett »Emberi Jogokat Védő Magyar Ligával« és az északi bá-

nyavidék magyar munkásainak szimpátiáját igyekszik megnyerni." Lindernek már a húszas években kapcsolata volt a Liga jobbszárnyával. Tudjuk, hogy 1945-ben Linder Belgrádból rövid időre Budapestre jött – de hogyan került Párizsba és mennyi időre, az Károlyi jelentéseiből nem derül ki.

⁷ Farkas György, Hógye Mihály, Nemestóthy Dénes hivatásos diplomaták voltak, 1946–1947-ben a párizsi követség munkatársai, akik Auerral együtt távoztak. Nemestóthy a háború végén mint a Külügyminisztérium munkatársa a Nyugat-barát vonalhoz tartozott, ezért a nyilasok letartóztatták. 1947 után egy ideig vezető szerepet játszott a párizsi magyar emigráns szervezetekben.

⁸ Károlyi több hasonló jelentésében jelzi, hogy a francia biztonsági szervek szeretnék tudni, ki fasiszta a magyar emigránsok között, és tájékoztatásukra egy jegyzéket kért a még el nem fogott körözött háborús bűnösökről. A KÜM részéről Heltai tanácsos ilyen kéréssel fordult a Katpolhoz, az ÁVO-hoz és az Igazságügy-minisztériumhoz. A Katpol részéről Földy Lajos ezredes, az ÁVO-val egyetértésben elutasította a kérést, de jelezte, hogy egyes személyek prioritását szívesen elvégzik. Az Igazságügy-minisztérium viszont 1948. március 22-én küldött egy listát, amelynek ismertetésétől eltekintünk, mert háborús bűnösök mellett olyan ismert művészek, tudósok és mások neve is szerepel benne, akik elkövettek politikai hibákat, de háborús bűnösnek még a kor szellemében sem tekinthetők.

A valóban jobboldali emigránsokról l. például Károlyi 1948. január 12-i jelentését ugyanott. Január 2-i jelentésében a *Nyugati Hírnök* utolsó száma ismerteteti.

⁹ A jelentéshez Károlyi két mellékletet csatolt. Az egyik André Keres cikke a *Record-Dimanche* 1947. november 30-i számában, a párizsi magyar emigránsokról, akik Kossuth- és Kovács Béla-emlékünnepegyt készítene el (úgy tudták, Kovács Bélát megölték egy budapesti szovjet börtönben). Megemlékeznek Kapócs Ferencről, Nagy Ferenc volt titkáráról is. A párizsi emigránsok egy része Auer, más része Bakách-Bessenyey volt berni követ körül tömörül, de az emigráció igazi vezetői Nagy Ferenc és Sulyok. Párizsban él „a szép Perlaky Livia, Nagy miniszterelnök volt titkárnője, aki a *France-Soir*-ban közölte leleplezéseit...” A másik melléklet jelentés a Bakách-Bessenyey párizsi lakásán tartott fogadásról, 200 vendéggel. Jelen volt Habsburg Ottó, Sulyok, Bobrik Arnó, Balla Borisz és több más volt magyar diplomata, viszont „feltűnést keltett, hogy Auer Pál és baráti köre a jelek szerint nem volt meghíva erre az erősen arisztokratikus feudális jellegű fogadásra”. Sulyok a jelenlevők meglepetésére olyan kijelentést tett, hogy reméli, hat hónap múlva hazatérhet. Károlyi november 28-i táviratában kért engedélyt, hogy december 15-én jelentéssel Budapestre utazhasson és útközben 3-3 napra megállhasson Zürichben és Prágában. A táviraton Molnár Erik határozata, mellyel csak Zürichet engedélyezte, Prágát nem.

384. KÁROLYI MIHÁLY DALMADI JENŐHÖZ

(Párizs, 1947. december 5.)

Kedves Dalmadi Uram!

Miután a Magyar Sakk Szövetség címe nincs meg nekem, engedje meg, hogy Magán keresztül köszönjem meg a Balkán-Kupa-győztes sakk válogatottnak Szófiából küldött kedves levelezőlapját. Valamennyi résztvevőnek szívből gratulálok a ragyogó sikerhez.¹

Sok szívélyes üdvözléssel

PIL 704. f. 334. ó. e. (eredeti)

¹ A sakkozók levelezőlapját nem ismerjük. Károlyit 1948-ban a MADOS (Magyar Dolgozók Országos Sakkszövetsége) díszelnökévé választotta. Károlyi többször felkereste a MADOS-t Budapesten, barátságos mérkőzéseket is játszott, többek között Dalmadival és lehetővé tette, hogy az 1948-as budapesti centenárius sakkversenyen részt vegyen a Párizsban élő S. Tartakower nagymester.

385. KÁROLYI MIHÁLY TÁVIRATA A MAGYAR KÜLÜGYMINISZTERIUMHOZ

(Párizs, 1947. december 6.)

Információ szerint Dulles¹ látogatásának háttere amerikai megítélés szerint: De Gaulle bekapcsolása, mint utolsó védelmi vonal baloldal ellen szükség esetén. Dulles igyekszik De Gaulle-t rábeszélni három német zóna egyesítésére vonatkozólag Bidault-val kötött megállapodás elfogadására. E megállapodás szerint Franciaország látszólag szintén jogot kapna Ruhr-vidék ellenőrzésére és némileg növelnék Ruhr-vidéki szén- szállítmányokat Franciaország részére. Ez természetesen nem elégítené ki francia közvéleményt.